

та контроль власних управлінських рішень, що дає можливість вчасно виявити та ліквідувати порушення в господарській діяльності.

Також налагоджений процес самоконтролю керуючою системою підвищує мобільність корегування дій та виявлення додаткових резервів для здійснення діяльності.

Висновки та напрямок подальших досліджень. Внутрішній контроль відіграє важливу роль в налагодженні та підтриманні внутрішнього трудового клімату, який впливає на якість виконання праці.

Самоконтроль – це процес перевірки власних дій та нагляд за діями підлеглих посадових осіб, за виконанням господарських операцій, зорієнтований на координацію дій для отримання позитивного результату виконання посадових обов'язків.

Запропонована техніка самоконтролю базується на комплексному підході організації внутрішнього контролю та забезпечує перевірку дій найманими працівниками в процесі виконання завдань від початку до кінця на кожному ієрархічному рівні. Особливу роль самоконтроль відіграє в трудовій діяльності матеріально відповідальних осіб, тому що вони несуть підвищену відповідальність за порушення в господарській діяльності та ризикують понести не лише адміністративну відповідальність, а й кримінальну. Тому дотримання техніки самоперевірки для матеріально відповідальних осіб є забезпечення себе доказовою базою виконання посадових обов'язків.

Система самоконтролю є економічно раціональною з тієї точки зору, що не вимагає витрачання грошових коштів на її організацію та забезпечення контролерів матеріальними засобами. Самоконтроль передбачає контроль за власними діями кожним працівником. Особа, на яку покладені службові обов'язки, виступає суб'єктом внутрішнього контролю власних дій та дій підпорядкованих їй працівників чи колег. Вона слугує самонавчанню, підвищує відповідальність за результати роботи, що втілюється в позитивних результатах їх діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Большая советская энциклопедия. – 1973. – Т. 13. Конда – Кун. – 608 с.
2. Бутинець Т.А. Система самоконтролю / Т.А. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнар. зб. наук. праць. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – Вип. 1 (16). – С. 21–30.
3. Вейцман Н.Р. Очерки по бухгалтерскому учету и анализу / Н.Р. Вейцман. – М.: Госфиниздат, 1958. – 152 с.
4. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
5. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии / Емельянов С.М. – СПб.: Питер, 2001. – 400 с.
6. Кнорринг В.И. Социальное управление. Государство, коллектив, личность: [учебник] / В.И. Кнорринг. – М.: Издательство «Экзамен», 2008. – 687 с.
7. Кувшинов Н.И. К вопросу о самоконтроле учащихся на начальном этапе производственного обучения / Н.И. Кувшинов // Изв. АПН РСФСР, 1958. – Вып. 91.
8. Ожегов С.И. Словарь русского языка / С.И. Ожегов; под ред. Н.Ю. Шведовой. – М., 1989. – С. 567.
9. Україна. Всесвітній огляд динаміки економічної злочинності. Загроза кіберзлочинності [Електронний ресурс] // PricewaterhouseCoopers, 2011 – Режим доступу до журн.: http://www.pwc.com/ua/ru/press-room/assets/GECS_2011_Report_Ukraine_v42_GC.pdf

Стаття надійшла до редакції 27.03.2012.

УДК 005.21:330.341

Самосьонок Л.М., к.е.н., доцент

Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

ІНСТИТУЦІЙНІ ФРЕЙМИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Рассмотрены глобальные институциональные рамки формирования стратегий национального развития, а также уточнена группировка факторов экономического развития.

Ключевые слова: стратегия, национальное развитие, факторы развития.

The global institutional frameworks of national development strategies formation are considered, the classification of economic development factors is specified.

Key words: strategy, national development, development factors.

Проблема та її зв'язки з науковими та практичними завданнями. Зміни у національних економіках різних країн, які відбулися наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть, поруч із появою нових та

видозмінами старих тенденцій у світовій економіці зумовили, з одного боку, появу широкого спектра різноманітних моделей національного економічного розвитку, а з другого – необхідність довгострокового планування подальшого розвитку та управління ним з урахуванням змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі функціонування національної економіки, тобто у стратегічному плануванні та управлінні. Актуалізація створення стратегії національного розвитку України зумовлена негативними соціально-політичними та економічними явищами, що супроводжують перманентну економічну кризу в країні. Звернення науковців до зазначеної теми відбувається на тлі великого різноманіття гносеологічних підходів до визначення категорій «стратегія» та «розвиток» стосовно національної економіки.

Аналіз досліджень та публікацій. Теоретичне підґрунтя створення стратегій національного розвитку формується і дотепер. Приділено увагу особливостям і напрямам стратегічного планування та управління національною економікою багатьма вченими – як економістами, так і представниками інших гуманітарних наук, а саме: І. Валлерстайном, М. Вебером, О. Ведуттой, А. Гальчинським, Дж. Гелбрейтом, Я. Жалілом, Дж. Кейнсом, С. Любимцевою, С. Мочерним, Г. Мюрдалем, О. Ореховою, Ю. Пахомовим, У. Ростоу, О. Соскіним, Г. Спенсером, І. Філаточевим, А. Філіпенком, С. Хантінгтоном, Г. Хофстедом та ін. Особливу увагу в роботах зазначених науковців було приділено класифікаціям стратегій розвитку, які, зазвичай, ґрунтуються на одному або декількох аспектах національного розвитку (економічному, соціальному, інституційному тощо), що позбавляє ці класифікації системності та комплексності.

Постановка завдання. Метою роботи є уточнення сутності національного розвитку, удосконалення класифікації стратегій національного розвитку на засадах дослідження інституційних рамок їх формування.

Виклад матеріалу та результати. Стратегія має визначати у тривалому періоді напрям розвитку економічної системи (у даному випадку – національної економіки), який стосується сфери діяльності цієї системи, засобів та форм її діяльності, специфіки взаємовідносин між її елементами, її позицій у зовнішньому середовищі, що в результаті має привести цю систему до визначених у стратегії цілей її розвитку [1, с. 106]. При цьому цілі діяльності економічної системи визначаються її прагненнями; вони відображають бажані результати її діяльності, а стратегія встановлює шляхи досягнення поставлених цілей в умовах нестабільного та конкурентного оточення.

Однак для досягнення країною стійких темпів економічного зростання, формування в країні стабільної соціальної економічної ситуації, для підвищення добробуту та якості життя населення видається замалим зосередження лише на стратегічному плануванні та управлінні економічним розвитком. Необхідним є формування та впровадження стратегії розвитку не лише національної економіки, але й соціуму. Тобто за сучасних умов стратегічне планування має охоплювати усі сторони суспільного розвитку – економічного, соціального, політичного тощо.

Одним із напрямів стратегічного планування у даному контексті виступають стратегії національного розвитку, розробка та впровадження яких рекомендовані ООН у підсумковому документі зустрічі на вищому рівні 2005 р. [2]. Стратегії національного розвитку, за рекомендаціями ООН, мають враховувати цілі міжнародного розвитку, розроблені та узгоджені в ході численних самітів та на конференціях, організованих ООН впродовж понад двадцяти років на рубежі XX–XXI століть. Такі цілі міжнародного розвитку відомі під назвою «Цілі розвитку тисячоліття» (Millennium Development Goals, MDG) [2]. Також в Декларації Тисячоліття ООН визначено низку цілей, які тим або іншим чином стосуються національного розвитку. Зокрема, до таких цілей належать: мир, безпека та роззброєння; розвиток та викорінення злиднів; охорона довкілля; дотримання прав людини, демократії та справедливого управління; захист найбільш уразливих верств населення; задоволення особливих потреб Африки [3].

Рекомендовані ООН цілі стратегій національного розвитку охоплюють такі напрями, як макроекономічна політика та політика економічного зростання, торговельна політика, інвестиційна та технологічна політика, фінансова політика, соціальна політика, а також реформи, що стосуються діяльності державного сектора управління [2]. Тобто стратегія національного розвитку має включати стратегічне планування та управління діяльністю в економічній, політичній і соціальній сферах. Безперечно, ці стратегічні напрями національного розвитку не є відокремленими один від одного; кожен з цих напрямів тим або іншим чином перетинається з іншими напрямами, і лише досягнення позитивних результатів впровадження стратегії в усіх визначених сферах дозволить стверджувати, що національний розвиток даної країни є успішним, має позитивне спрямування, а країна посідає гідне місце у світовій спільноті.

Незважаючи на досить часте використання поняття «національний розвиток», досі відсутнє чітке тлумачення цього терміна, принаймні, програмні документи ООН та її організацій, зокрема ПРООН (Програми розвитку ООН), обмежуються переліком цілей національного розвитку або твердженням про те, що національний розвиток – це узагальнення здобутків людського розвитку в межах окремої країни (або національної території) [2; 4].

Перш за все, саме поняття «розвиток» тлумачиться як «процес закономірних змін, перехід від старого якісного стану до нового, від простого до складного, від нижчого до вищого» [5, с. 892]. Філософські трактування сутності розвитку, крім вказаних його специфічних рис, наголошують на незворотності явища розвитку, його спрямованості, на появі в результаті розвитку нових властивостей системи.

Й. Шумпетер розглядав розвиток як поступовий рух системи уперед, однак основою розвитку, його рушійною силою він вважав внутрішні резерви системи, без урахування зовнішніх чинників [6, с. 154], тобто таке трактування розвитку розглядає систему, що розвивається, як закритий об'єкт. Для сучасних економічних систем, які в умовах глобалізації світової економіки та інтернаціоналізації господарського життя апіорі не можуть не зазнавати впливу зовнішнього економічного та політичного середовища, таке трактування розвитку є придатним лише для суто теоретичних моделей та міркувань.

На думку Г. Мюрдаля, сутність розвитку полягає у русі вперед певної системи (економічної, соціальної тощо) [7, с. 18]. Щодо соціально-економічних систем «рух уперед», очевидно, включає в себе підвищення ступеня задоволення основних потреб усіх членів суспільства. При цьому фундаментальним чинником розвитку стає його цільова настанова, його ґрунтування на еволюційному русі, зумовленому впливом як внутрішнього, так і зовнішнього середовища.

Водночас еволюційний рух у процесі розвитку, хоча й передбачає поступові зміни та трактується як «рух уперед», може за своїм спрямуванням бути як прогресивним, так і регресивним. Прогресивний розвиток передбачає перехід від нижчого до вищого рівня, від менш до більш досконалого стану. Натомість регресивний розвиток ґрунтується на деградаційних змінах у стані системи, на поверненні до минулих форм, структур, станів системи, проте у будь-якому разі з урахуванням плинності зовнішнього та внутрішнього середовища повернення в процесі регресивного розвитку до минулого не означає повного повторення старого стану системи.

Зміст більш конкретного поняття «економічний розвиток» в цілому ґрунтується на загальнонауковому розумінні розвитку.

За результатами проведеного аналізу щодо класичних і новітніх поглядів на чинники економічного розвитку останні можуть бути згруповані за ознакою їх належності до тієї чи іншої сфери життя суспільства: економічної, соціальної, політичної тощо. Саме за цими сферами, згідно з рекомендаціями ООН, має будуватися стратегія національного розвитку. Крім перелічених груп чинників економічного розвитку, доцільно додати ще одну – інноваційно-технологічну, важливість якої є безперечною в умовах науково-технічного прогресу та формування постіндустріального суспільства. Отже, економічний розвиток відбувається під впливом низки чинників, що мають різну природу та різний характер дії (рис. 1).

Рис. 1. Тетрада чинників економічного розвитку

Треба зауважити, що, розглядаючи чинники розвитку економічних систем, у тому числі й національної економіки, не можна нехтувати впливом на нього випадкових подій, які можуть істотною мірою змінити характер розвитку системи. Але сам по собі випадок не може вважатися чинником економічного розвитку, оскільки його вплив на економічний розвиток є опосередкованим. Таким чином, економічний розвиток може бути охарактеризований як складний багатовимірний процес, який відображає якісні зміни в економічній системі, які відбуваються під впливом економічних, інноваційно-технологічних, соціальних, політичних чинників.

Таке тлумачення економічного розвитку дозволяє розглядати національний¹ розвиток крізь призму синергетичного впливу різнопланових чинників як складний багатовимірний процес якісних змін, яких зазнає нація в ході свого існування. Національний розвиток передбачає розвиток таких компонентів (підсистем), як економічна (національна економіка), соціальна (суспільні відносини, людський капітал), інституційна (сукупність інституцій, що встановлюють норми та правила щодо усіх підсистем національного розвитку), інноваційно-технологічна, інвайронментальна² (така, що стосується навколишнього середовища існування людини, проходження соціально-економічних процесів та їх взаємовідносин) підсистеми. Розвиток кожної з цих підсистем зазнає впливу з боку інших підсистем, які змінюються в процесі свого розвитку, в результаті чого змінюється і характер їхньої взаємодії з іншими підсистемами.

Сутність розвитку як такого та конкретно економічного розвитку проаналізовано вище. Проводячи аналогії з результатами аналізу тлумачення цих понять, можна так охарактеризувати інші компоненти національного розвитку:

а) соціальний розвиток включає в себе розвиток суспільства та суспільних відносин, а також людський розвиток як розвиток кожного конкретного індивідууму та сукупності індивідуумів в межах нації в цілому;

б) інституційний розвиток являє собою «послідовність інституційних виборів (виборів траєкторій розвитку)» [8] інших підсистем національного розвитку;

в) інноваційно-технологічний розвиток є розвитком виробництва соціуму, людини тощо в результаті науково-технічного прогресу (НТП), появи нових науково-технологічних знань, інноваційної діяльності тощо [9, с. 4; 10, с. 99];

г) інвайронментальний розвиток передбачає зміни у навколишньому природному середовищі, спричинені діяльністю людини, розвитком соціально-економічних відносин, НТП, а також зміни ставлення людини та соціуму до довкілля.

Зважаючи на це, аналіз стратегій національного розвитку має включати дослідження кожного з відокремлених компонентів, а також взаємозв'язків між ними і їх взаємного впливу.

Треба також зауважити, що стратегія національного розвитку, попри рекомендації ПРООН, не завжди має вигляд конкретного документа, якими є Стратегії національного розвитку Афганістану, Ботсвани, Гайани, Іраку, Катару, Молдови, Монголії, Непалу, Польщі, Свaziленду, Словенії, Таджикистану, Таїланду тощо. Подібна стратегія може мати іншу назву, як П'ятирічний план у Китаї, Національний план розвитку в Латвії, Стратегія нового розвитку у Шрі-Ланці, Національний стратегічний план розвитку Камбоджі, Стратегія подолання бідності в Індії, План національних зобов'язань у Бутані, Стратегія національного зростання та викорінення бідності у Лаосі і т. ін.

Подеколи стратегія національного розвитку являє собою сукупність документів, розроблених державною владою та/або громадськими організаціями, які стосуються окремих аспектів і напрямів національного розвитку. Наприклад, у Південній Кореї розроблені та впроваджуються стратегія економічного розвитку та низка секторальних стратегій, які торкаються проблем розвитку державних фінансів, приватизації, сільського розвитку, індустріалізації, сприяння торгівлі, розвитку технопарків, розвитку освіти та охорони здоров'я тощо; у Македонії це Стратегія промислової політики, Національна стратегія енергетичного розвитку, Національна стратегія розвитку туризму, Стратегія щодо розвитку інтелектуальної власності тощо; в Австралії – Національна стратегія майбутнього робочої сили. Національна стратегія енергоефективності, Національна стратегія інноваційного та наукового розвитку «Натхнення Австралії» тощо.

¹ У межах роботи термін «нація» розуміється як синонім слова «країна» (як у складі термінів «валовий національний продукт», «національна економіка» тощо), оскільки слова «країна» та «нація» є варіантами перекладу з англ. «nation» (як у назві книги М. Портера «The Competitive Advantage of Nation»).

² Інвайронментальний (від англ. environment – навколишнє середовище, довкілля) є у даному контексті синонімом загального прийнятого терміна «екологічний». Але поняття «інвайронментальний» є більш точним, оскільки воно відображає власне сутність розвитку довкілля та відносин людини, соціуму, нації з ним, тоді як «екологічний» означає «такий, що стосується науки про довкілля, про взаємовідносини між біотичними та соціальними цілісностями та їхнім довкіллям», а використання цього слова у значенні «такий, що стосується довкілля» являє собою підміну понять, що відбулася близько середини ХХ ст.

Особливе місце серед стратегій національного розвитку посідають стратегії (або елементи таких стратегій) сталого, або стійкого розвитку. Сутність поняття «сталого розвитку» (Sustainable development) сформульована у доповіді Міжнародної комісії з навколишнього середовища ООН «Наше спільне майбутнє» («Our Common Future»): «Сталий розвиток є процесом змін, в якому експлуатація ресурсів, спрямування капіталовкладень, орієнтація технологічного розвитку ... знаходяться в гармонії, підвищують цінність поточного та майбутнього потенціалу з метою задоволення людських потреб та прагнень» [11].

Інакше кажучи, сталий розвиток передбачає гармонічний (збалансований) співрозвиток суспільства та навколишнього природного середовища з метою зменшення їхнього взаємного негативного впливу та досягнення рівноваги між поточними суспільними інтересами та інтересами майбутніх поколінь [12, с. 62; 13, с. 190].

На Конференції ООН з навколишнього середовища та розвитку (ЮНСЕД, United Nations Conference on Ecology and Development, UNCED) «Порядок денний на XXI століття», яка відбулася у 1992 р. в Ріо-де-Жанейро, було сформульовано так звану концепцію стійкого розвитку, та визначено напрями діяльності людства на шляху досягнення цілей цієї концепції. Згідно з концепцією стійкого розвитку людство має відмовитися від безоглядного використання потенціалу біосфери, яке неминуче призводить до виснаження непоновлюваних природних ресурсів та одночасно до забруднення довкілля [14].

Зважаючи на тривалість заходів з досягнення сталого розвитку, численність та змінність чинників, які впливають на процес досягнення поставленої мети, ООН рекомендує використання стратегічного підходу до формування інституційного середовища у цій сфері. Згідно з рекомендаціями ООН національна стратегія сталого розвитку (НССР, National Sustainable Development Strategy, NSDS) визначається як «комплекс скоординованих дій за широкої участі громадськості та процес аналізу, що постійно удосконалюється, обговорення, посилення потенціалу, планування та інвестицій, які інтегрують економічні, соціальні та екологічні задачі, а також виявляють компроміси у випадку неможливості такої інтеграції» [15].

У керівництві з розробки Національної стратегії сталого розвитку наголошується на тому, що НССР забезпечує рамки для інституціоналізації процесу консультацій, переговорів, посередництва та побудови консенсусу з пріоритетних соціальних, економічних та екологічних питань. Це посилює можливість країни щодо вирішення комплексу соціально-економічних проблем, таких як бідність, зростання народонаселення, глобалізація через участь громадськості та удосконалення процесу прийняття рішень. Також НССР надає можливість інтегрувати усі політики та стратегії, що існують у країні та стосуються економічних, соціальних, екологічних задач.

Висновки. НССР можуть розглядатися у загальному вигляді як стратегії національного розвитку, оскільки вони охоплюють широке коло цілей та завдань, пов'язаних з різними аспектами національного розвитку (економічними, соціальними, екологічними). Враховуючи триаспектне розуміння стратегії в економічній науці [16, с. 8], стратегію національного розвитку можна розглядати у таких ракурсах: як доктрину національного розвитку та як конкретний документ, що містить стратегічні цілі національного розвитку і план заходів щодо досягнення поставлених цілей.

Рекомендовані ООН до розробки Стратегії національного розвитку та НССР являють собою стратегії у другому, більш вузькому сенсі, тобто вони є конкретними документами. Однак, оскільки інституційне оформлення стратегій національного розвитку донині завершено далеко не в усіх країнах, у подальших дослідженнях необхідно використовувати розуміння стратегії національного розвитку у більш широкому сенсі – як доктрини національного розвитку без урахування рівня та характеру інституціоналізації стратегічного планування та управління національним розвитком окремих країн.

В ході аналізу стратегій національного розвитку має бути вирішено два взаємопов'язані завдання: по-перше, стратегії національного розвитку мають бути певним чином класифіковані та, по-друге, якість стратегій національного розвитку має бути оцінена за кожним із компонентів (економічний, соціальний, інституційний, інноваційний, інвайронментальний розвиток).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Панасенко С.В. Необходимость стратегического управления экономикой / С.В. Панасенко, В.Н. Парахина // Вестник СевКавГТУ. – 1999. – Вып. 4. – С. 106–108. – (Серия: Гуманитарные науки).
2. Офіційний сайт: Організація Об'єднаних Націй [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.un.org>.
3. United Nations Millennium Declaration [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.htm>.
4. Офіційний сайт: Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.beta.undp.org>.
5. Большой экономический словарь / под ред. Азрилияна А.Н. – М.: Институт новой экономики, 2004. – 1376 с.

6. Шумпетер И. Теория экономического развития / И. Шумпетер. – М.: Прогресс, 1982. – 401 с.
7. Myrdal G. Asian Drama: An Inquiry into the Poverty of Nations / G. Myrdal. – N.Y.: Twentieth Century Fund, 1968. – 284 p.
8. Куценко Е.С. Дивергенция национальных экономических систем стран бывшего СССР как реализация вариантов институционального развития [Электронный ресурс] / Е.С. Куценко // Материалы Интернет-конференции «Россия: варианты институционального развития», 25.10–15.12.2006. – Режим доступа: <http://ecsocman.hse.ru/data/709/113/1231/Kutsenko.pdf>.
9. Анищик В.М. Инновационная деятельность и научно-технологическое развитие: учеб. пособие / В.М. Анищик, А.В. Русецкий, Н.К. Толочко; под ред. Н.К. Толочко. – Минск: Изд. центр БГУ, 2005 – 151с.
10. Соловьев В.П. Инновационная деятельность как системный процесс в конкурентной экономике: синергетические эффекты инноваций / В.П. Соловьев. – К.: Феникс, 2006. – 560 с.
11. Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.un.org/documents/ga/res/42/ares42-187.htm>.
12. Цхурбаева Ф.Х. Устойчивость экономического развития: макроэкономический подход / Ф.Х. Цхурбаева // Экономические науки. – 2010. – № 3 (64). – С. 62–65.
13. Дергачова В.В. Науково-методичні засади формування стійкого розвитку національної економіки / В.В. Дергачова, О.М. Тур // Механізм регулювання економіки. – 2009. – № 4, Т. 1. – С. 183–191.
14. Rio Declaration on Environment and Development [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?documentid=78&articleid=1163>.
15. Guidance in Preparing a National Sustainable Development Strategy: Managing Sustainable Development in a new Millennium [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.un.org/esa/sustdev/publications/nsds_guidance.pdf.
16. Жаліло Я.А. Економічна стратегія держави: теорія, методологія, практика: [монографія] / Я.А. Жаліло. – К.: НІСД, 2003. – 368 с.

Стаття надійшла до редакції 26.03.2012.

УДК 519.237:334.716.009.12

Єрґісва Л.В., аспірантка

Одеський національний економічний університет

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ КАБЕЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ БАГАТОВИМІРНИХ СТАТИСТИЧНИХ МЕТОДІВ

В статье рассматривается кабельная промышленность Украины. Проводится оценка конкурентоспособности предприятий кабельной промышленности с помощью многомерных статистических методов. А именно, используются два метода для анализа предприятий: метод таксономии и метод главных компонент. Определяются лидеры и аутсайдеры среди предприятий кабельной промышленности.

***Ключевые слова:** кабельная промышленность, метод таксономии, метод главных компонент, анализ и оценка.*

Cable industry of Ukraine is examined in the article. The estimation of competitiveness of cable industry enterprises is conducted due to multidimensional statistical methods. Namely, two methods are used for the analysis of enterprises: taxonomy method and main components method. Leaders and outsiders among cable industry enterprises are determined.

***Key words:** cable industry, taxonomy method, main components method, analysis and estimation.*

Постановка проблеми. Конкуренція є рушійною силою розвитку суспільства, головним інструментом економії ресурсів, підвищення якості товарів і рівня життя населення. Змагання товаровиробників розвиває економіку, оскільки припиняють діяльність ті підприємства і організації, що не відповідають вимогам ринку, і залишаються функціонувати тільки конкурентоспроможні. Сьогодні для кожного підприємства питання оцінки й аналізу конкурентоспроможності має неабияке значення та актуальність в умовах достатньо жорсткої конкуренції, насамперед, на вітчизняному ринку. Тому потреба в оцінці конкурентоспроможності того чи іншого підприємства існує.